Autor Guste Santini
Nedjelja, 05 Lipanj 2005 18:50

Francuska i Nizozemska su rekli: NE Ustavu EU. Neprihvaćanje Ustava od strane dvije stožerne zemlje moralo je izazvati značajne pomutnje u reakcijama pojedinih zemalja. Odmah su se počela postavljati razna pitanja. Među ostalima, i euro je dobio visoko mjesto zbog svojih negativnih učinaka na privredne strukture zemalja koje su ga prihvatile. Oni najradikalniji - i osporavatelji neoliberalizma - idu i dalje i nagovješćuju povratak na nacionalne valute kao što su: marka, lira..... Sve u svemu imamo jasan sukob dijela i cijeline. Očito je rad na cjelini (integracijski procesi) zanemario rad u djelovima što se osijeća u rstu broja nezaposlenosti u pojedinim zemljama članicama EU. Iako bi bilo za očekivati da najrazvijenije, kao što je to Njemačka, budu dobitnici to se nije dogodilo, jer je euro u odnosu na dolar znatno, zadnjih nekoliko godina, aprecirao. Ipak i euforija je uzimala svoj danak tako da je euro sve više i više aprecirao u odnosu na dolar, upravo zbog psihološkog dijela – očekivanja, što znači da je dolar sve više i više deprecirao. Sticao se je, neopravdano, utisak da je euro valuta koja u mnogome određuje sudbinu dolara.

Euro je nastao kao ponderirana struktura više valuta u kojima je njemačka marka imala odlučujući ponder. Velika Britanija nije prihvatila euro jer je znala posljedice te i takve priče. Kolijevka liberalizma i centralnog bankarstva nije imala dileme što znači preuzimanje kriterija eura i koje posljedice se mogu očekivati temeljem te «integracije». Druge su zemlje potrčale «grlom u jagode» i preuzele kriterije eura ne vodeći brigu o posljedicama za nacionalnu ekonomiju. I najveće zemlje unije kao što su Francuska i Njemačka svojim tekućim deficitima probijaju mastriške kriterije. Sve je završilo u opomenama, ali je ipak znakovito koliko su kriteriji eura u suprotnosti s, prije uvođenja eura, nacionalnim ekonomskim politikama zemalja koje su ga uvele. Ovom valja pridodati i konzervativni pristup centralne banke kojoj je stabilnost tečaja i cijena, te uravnoteženi proračun kriterijalna funkcija u monetarnoj politici. Fiskalna kao što znamo to nije bila u stanju pratiti usprkos smanjenju socijalnih prava građana. Očito nije moguće odvajati fiskalnu od monetarne politike!

S druge strane dolar je valuta jedinstvene zemlje u kojoj postoji interakcija monetarne i fiskalne sfere. Osim toga i privredna struktura je jedinstvena za razliku od privredne strukture EU. Ovom valja pridodati i jedinstven ekonomski sustav što nije slučaj u EU. Ovo nisu sve prednosti dolara ali su najznačajnije.

Jeftin dolar i skup euro razvija privredu SAD i usporava rast u EU. To je kratkoročni odnos sa vrlo značajnim dugoročnim implikacijama. Najznačajnija se odnosi na brži razvoj, što u uvjetima treće tehnološke revolucije, znači ubrzanje implementacije novog znanja čime se stiču suštinske prednosti američkih u odnosu na europske multinacionalne korporacije. To je najbitnije u cijeloj priči. Osporavatelji jakokg eura to imaju u vidu i to, s pravom, iznose kao argument.

Ipak dolar nije stabilan i dolar nije siguran. Njemu zapravo, po mome mišljenju, euro i nije bio ahilova peta. Ahilova peta dolaru nalazi se na dalekom istoku. Ne treba gubiti iz vida da Japan i, sve više, Kina postaju glavni «neprijatelji» dolara. Naime, Japan ima preko 800 milijardi deviznih rezervi, a Kina preko 600 milijardi dolara što ukupno iznosi 1,4 bilijuna dolara deviznih rezervi i

promjena politika centralnih banaka Japana i Kine mogu imati pogubne posljedice po dolar kao rezervne valute. Samo privredna snaga (čitaj: nadmoć) američke ekonomije može biti brana tom novčanom tsunamiju.

Ono što je sedamdesetih godina američka ekonomska politika zanemarivala ova, po mome mišljenju, ispravlja. Umjesto stabilnosti cijena i tečaja vodi brigu o privrednoj aktivnosti i zaposlenosti. Prošlogodišnjih 4% privrednog rasta znače velik rezultat. Valja reći da deficit robne razmjene, koji si oni za razliku od Hrvatske, mogu dozvoliti u funkciji je razvoja. Odista oni to dobro rade.

Prema tome, euro nije zreo da postane rezervna valuta izvan EU; dolar ostaje rezervna valuta. Problem rušenja dolara, koji je moguć, nije realan. Japan i Kina će i dalje bilježiti suficit platne bilance pri čemu će taj suficit u americi biti iskorišten kao amortizacija male nacionalne štednje, a u EU konkurencija koja će ugroziti posebno slabije razvijene zemlje (nove članice EU).